

Forslag til budget 2016 for Region Midtjylland

Dato 28-08-2015

Philip Johnsen

Tel. +45 7841 0409

Philip.johnsen@stab.rm.dk

Sagnr: 1-21-78-1-14

0. Indledning

Der er en stram økonomi i forslag til budget 2016, hvor især udgifterne til hospitalsmedicin er forbundet med nogen usikkerhed.

Forslag til budget 2016 er udarbejdet med udgangspunkt i spareplan 2015-2019, hvor der frem til 2019 bliver gennemført besparelserne på i alt 699 mio. kr.

Realvækst i økonomiaftalen for 2016 er på 1.515 mio. kr. – fordelt med 1.050 mio. kr. til håndtering af stigende priser på medicin og øget efterspørgsel på sundhedsydelse og 465 mio. kr. til især kræft-, kroniker-, og psykiatriområdet. Tallene for Region Midtjylland er henholdsvis 224 mio. kr. og 99 mio. kr.

Realvæksten i økonomiaftalen for 2016 er 85 mio. kr. højere end forudsat i forbindelse med spareplanen, hvilket giver et mindre råderum til prioriteringer i Region Midtjylland.

Råderummet fra realvæksten foreslås anvendt til følgende:

- 28 mio. kr. til økonomisk ubalance fra spareplan 2015-2019
- 5 mio. kr. til praksissektoren
- 8 mio. kr. til opstart af Dansk Center for Partikelterapi
- 1,3 mio. kr. til forslag fra spareplanen
- 30 mio. kr. til reservepulje til hospitalsmedicin

Herudover er der tekniske reguleringer og ændringer i fordelingsnøgler, der reducerer råderummet med 12,7 mio. kr.

Det skal bemærkes, at der i forbindelse med spareplanen også er forudsat tilført praksissektoren 22 mio. kr. til øget aktivitet. Herudover er der i spareplanen afsat 130 mio. kr. til hospitalsmedicin.

Den regionale anlægsramme (ekskl. kvalitetsfundsprojekter) er i 2016 mindre end forventet. Der er endvidere betydelig usikkerhed omkring den

regionale anlægsramme i de kommende år. På baggrund heraf vil regionsrådet blive forelagt en revideret investeringsplan for 2016-2024 på møde 28. oktober 2015.

På socialområdet er der i regi af rammeaftale 2016 blevet besluttet, at der i perioden 2016-2018 skal foretages en reduktion af taksterne på minimum 3 %. På den baggrund er der indarbejdet omkostningsreduktioner i forslag til budget 2016.

På det Regionale udviklingsområde udestår en økonomisk udfordring på Kollektiv Trafik, idet Midttrafiks høringsbudget er 7,4 mio. kr. højere end budgetforslag 2016 på Kollektiv Trafik. På det Regionale udviklingsområde er den økonomiske ramme reduceret, som følge af omprioriteringsbidrag på 1 %.

Notatet har følgende afsnit:

- 1.** Forslag til budget 2016 for Sundhed
- 2.** Forslag til budget 2016 for Regional Udvikling
- 3.** Forslag til budget 2016 for Social og Specialundervisning
- 4.** Forslag til budget 2016 for Fælles formål og administration
- 5.** Forslag til budget 2016 for Finansielle poster
- 6.** Likviditet i 2016
- 7.** Budgetlov og ændring af lov om regionernes finansiering
- 8.** Tidsplan for den videre behandling af budget 2016

1. Forslag til budget 2016 for Sundhed

1.1 Driftsbudgettet for sundhed

Realvækst i 2016

I økonomiaftalen for 2016 er der en realvækst på 1.515 mio. kr. Der er en realvækst på 1.050 mio. kr. til at håndtere stigende medicinpriser og en fortsat øget efterspørgsel på sundhedsydelse.

Der er samtidig forudsat en realvækst på 465 mio. kr. til kræft-, kroniker- og psykiatriområdet mv.

Den overordnede realvækst er vist nedenfor.

Realvækst i økonomiaftale for 2016

Mio. kr.	Hele landet	Region Midtjylland
Realvækst til medicin og øvrig sundhed	-1.050	-224
Realvækst til kræft-, kroniker- og psykiatriområdet	-465	-99
Realvækst i alt	-1.515	-323

Realvækst til medicin og øvrig sundhed

I økonomiaftalen for 2016 er der på landsplan afsat en realvækst på 1.050 mio. kr. Realvæksten skal håndtere stigende medicinudgifter og en fortsat øget efterspørgsel på sundhedsydelse.

Realvækst i økonomiaftale for 2016

Mio. kr.	Hele landet	Region Midtjylland
Realvækst	-1.050	-224

I forbindelse med spareplanen for 2015 til 2019 er der forudsat en realvækst på omkring 0,6 %, hvilket svarer til 139 mio. kr. Der er således 85 mio. kr. mere i realvækst end forudsat i forbindelse med spareplanen. Realvæksten på 139 mio. kr. er anvendt i forbindelse med spareplanen.

Realvækst i 2016

Mio. kr.	Budget 2016
Realvækst i økonomiaftalen for 2016	-224
Forudsat realvækst i spareplanen	-139
Difference	- 85

Reduktion af råderum fra realvæksten

Der er flere forhold, der reducerer råderummet fra realvæksten, hvilket fremgår af tabellen nedenfor.

Mio. kr.	Budget 2016
Difference fra ovenstående tabel	-85,0
Ubalance fra spareplanen	28,0
Medfinansiering af landsdækkende IT, digitalisering mv.	6,0
Ændringer i fordelingsnøgler vedr. finansiering	6,7
Midler til prioritering	-44,3

Der er som beskrevet ovenfor 85 mio. kr. mere i realvækst end forudsat i spareplanen for 2015 til 2019. Når der er taget højde for forhold, der reducerer råderummet, er der 44,3 mio. kr. til prioritering i budget 2016.

Ubalance fra spareplanen

Der er en ubalance fra spareplanen i 2016 på 27,8 mio. kr., hvilket fremgår af tabellen nedenfor.

Oversigt over økonomien i spareplanen

Mio. kr.	2016	2017	2018	2019
Besparelser og puljer	-512,2	-601,6	698,3	-699,0
Sparekrav	-540,0	-622,0	-718,0	-699,0
Forskel mellem sparekrav og spareplan	-27,8	-20,4	-19,7	0,0

Tabellen ovenfor viser, at der i 2016 er vedtaget besparelser på 512,2 mio. kr., og da sparekravet i 2016 er 540 mio. kr., giver det en økonomisk ubalance i 2016 på 27,8 mio. kr. Det fremgår af forlig om spareplanen, at forligspartierne er enige om at prioritere midler til at dække ubalancen, hvis regionerne får tildelt flere midler i økonomiaftalen end forudsat.

Medfinansiering af landsdækkende IT, digitalisering mv.

I økonomiaftalen er der tekniske reguleringer i budget 2016, hvor regionerne bliver reduceret i bloktilskuddet. Det drejer sig bl.a. medfinansiering af IT og digitalisering. Bloktilskuddet for Region Midtjylland er i denne forbindelse reduceret med 6 mio. kr.

Ændringer i fordelingsnøgler vedr. finansiering

På finansieringssiden er kriterierne for fordelingen af regionernes bloktilskud og fordelingen af betalingsløftet over den kommunale medfinansiering genberegnet for 2016. Som følge af genberegningen er bloktilskuddet reduceret med 8,7 mio. kr., mens det kommunale aktivitetsbidrag er forøget med 2 mio. kr. Samlet giver det en nedgang i finansieringen på 6,7 mio. kr. i 2016. For begge fordelingsnøgler gælder det, at der i løbet af budgetlægningsprocessen kan komme mindre ændringer. Idet Social- og Indenrigsministeriet endnu ikke har udmeldt de endelige fordelinger, der forventes primo september 2015.

Forslag til prioriteringer i budget 2016

Forudsatte prioriteringer fra spareplanen

I spareplanen er der forudsat, at der i forbindelse med budget 2016 skal prioriteres midler til en række områder. Tabellen nedenfor viser, hvilke områder, der skal tildeles midler i 2016. Besparelserne og den forudsatte realvækst i 2016 skal finansiere prioriteringerne.

Forudsatte prioriteringer fra spareplanen

Mio. kr.	Budget 2016
Økonomisk ubalance fra 2015	310
Indregnet realvækst i 2016:	
Hospitalsmedicin	130
Nye behandlinger	30
Praksissektor	10
Tjenestemandspension	10
Lægernes kliniske videreuddannelse	49
I alt	539

Midlerne til ubalancen på 310 mio. kr. er fordelt med udgangspunkt i den seneste økonomiopfølgning, som er regionsoverblikket pr. 31. maj 2015. Fordelingen fremgår af tabellen nedenfor.

Prioritering af midler til ubalance fra 2015

Mio. kr. i 2015-pl	Budget 2016
Samhandel	22,6
Privathospitaler	16,0
Nye behandlinger	10,0
Hospitalsmedicin	71,5
Respiratorbehandling i eget hjem	22,6
Tilskudsmedicin	142,3
Praksisområdet	12,0
Bløderpatienter	-4,4
Patientforsikring	27,0
Øvrig fællesområder	0,4
Arbejdsskadeforsikring	-10,0
I alt	310,0

Midler til prioritering i budget 2016

Nedenfor gennemgås en oversigt over forslag til prioriteringer i budget 2016, der til sammen giver en udgift på 44,3 mio. kr.

Prioriteringer i budget 2016

Mio. kr.	Budget 2016
Praksissektor	5,0
Dansk Center for Partikelterapi	8,0
Forslag fra spareplanen	1,3
Reserve til hospitalsmedicin	30,0
I alt	44,3

Praksissektor

Der afsættes yderligere 5 mio. kr. til praksissektoren i budget 2016. I alt er der i budget 2016 en samlet realvækst for praksissektoren på 27 mio. kr. Hvoraf de 22 mio. kr. er indarbejdet i spareplanen.

Der er generelt budgetteret på baggrund af nye overenskomster på området. Der er forudsat en stram styring af aktiviteten på området, og det er forudsat, at aktivitetsudviklingen holdes indenfor regionens forholdslemæssige andel af de landsdækkende økonomiprotokollater.

Realvækst i 2016 i praksissektoren

Mio. kr.	Budget 2016
Forudsat aktivitetsvækst i spareplanen	22
Akkreditering	5
Realvækst i alt	27

I 2015 har der været en aktivitetsvækst på 1,4 %. I 2016 forudsættes der en aktivitetsvækst på 1,0 % - således at aktivitetsvæksten set over 2015 og 2016 bliver på 1,2 %. I de landsdækkende økonomiprotokollater er den årlige aktivitetsvækst aftalt at være 1,2 %. De øvrige regioner har i 2015 haft en mindre aktivitetsvækst end de forudsatte 1,2 %, og dermed forventes økonomiprotokollatet samlet set overholdt i 2015.

Der er i forbindelse med spareplanen forudsat tilført praksissektoren 22 mio. kr. til øget aktivitet.

Der er afsat yderligere 5 mio. kr. til akkreditering. Det var forventet, at akkrediteringen blev gennemført i 2015, men akkrediteringen er blevet forsinket, hvilket giver udgifter på 5 mio. kr. i 2016.

Realvæksten på 27 mio. kr. er inklusiv 7 mio. kr. til samarbejdet med almen praksis i regi af praksisudvalgene. Regionerne og kommunerne er hver forpligtet til over en 3-årig periode at prioritere 100 mio. kr. til samarbejdet. Region Midtjyllands andel er på omkring 21 mio. kr. over de 3 år.

Dansk Center for Partikelterapi

Som ønsket i forlig om spareplanen afsættes der midler til Dansk Center for Partikelterapi. Der afsættes således 8 mio. kr. til Dansk Center for Partikelterapi i forbindelse med uddannelse og igangsætning af driften. Der vil være behov for yderligere driftsmidler i de kommende år.

Forslag fra spareplanen

Det fremgår af forlig om spareplanen og udmøntningen af spareplanen, at der efter indgåelse af økonomiaftalen for 2016 skal tages stilling til finansieringen af tiltag for i alt 1,3 mio. kr.

Forslag fra spareplanen

Mio. kr.	Budget 2016
Styrkelse af det pædiatriske set-up i Hospitalsenheden Horsens	0,3
Opretholdelse af røntgenfunktion i akutklinikken i Grenaa	1,0
I alt	1,3

I forbindelse med udmøntningen af besparelsen indstiller direktionen, at der skal tages stilling til finansiering af en styrkelse af det pædiatriske set-up i Hospitalsenheden Horsens på i alt 0,3 mio. kr. - jævnfør besparelsen 1.9 Reduktion af udgifterne til børneområdet.

Der skal tages stilling til eventuelt finansiering af opretholdelse af røntgenfunktion på akutklinikken i Grenaa, der medfører udgifter på 1 mio. kr. Røntgenfunktionen i akutklinikken i Grenaa varetages i dag i dagtiden på hverdage af radiografer, der er til stede på matriklen i forbindelse med andre opgaver. I perioden fra 15 - 22 på hverdage, og fra 8 - 22 i weekender og på helligdage varetages funktionen af behandlersygeplejersker med en overbygningsuddannelse der gør, at de også kan tage røntgenbilleder. Da de pågældende behandlersygeplejersker pensioneres indenfor overskuelig tid, og da det ikke længere er muligt at efteruddanne behandlersygeplejersker til at varetage funktionen, fordi det relevante uddannelsesstilbud er nedlagt, vil Røntgenfunktionen i Grenaa fremadrettet skulle varetages af en radiograf.

Begge sager er yderligere beskrevet i andet punkt på dagsordenen – Opfølgning på spareplan 2015-2019.

Hospitalsmedicin

Der er afsat en reservepulje på 30 mio. kr. til hospitalsmedicin, og i spareplanen blev der afsat 130 mio. kr. til hospitalsmedicin.

Nedenfor er skøn over stigningen i udgifterne til hospitalsmedicin i 2016 fra henholdsvis Amgros og Statens Seruminstitut (SSI).

Stigning i udgifter til hospitalsmedicin i 2016

Mio. kr.	Hele landet	Region Midtjylland
Amgros	1.100	234
SSI	600-800	120-160
Region Midtjylland	-----	130*

*Herudover er der en reservepulje til hospitalsmedicin på 30 mio. kr.

I skønnene fra Amgros og SSI er der ikke medtaget udgifter til cystisk fibrose, som ifølge Amgros kan medføre yderligere udgifter.

Jævnfør økonomiaftalen skal der på landsplan nedsættes en arbejdsgruppe, der skal kortlægge og komme med anbefalinger vedrørende den overordnede håndtering af medicinområdet. Formålet med arbejdet er at reducere udgiftspresset på området.

Et eksempel på et initiativ, der kan reducere udgiftspresset, er indenfor øjenbehandling. I dag anvendes lægemidlerne Lucentis og Eylea - jævnfør den nationale anbefaling, men lægemidlet Avastin er et langt billigere alternativ. Region Midtjylland har tidligere estimeret, at besparelsen alene i Region Midtjylland ville udgøre 23-28 mio. kr. i 2015, hvis Avastin blev anvendt i stedet for Lucentis og Eylea. Avastin bruges til øjenbehandling i flere andre lande.

Finansloven for 2016

Sundhedsområdet bliver en del af forhandlinger om finansloven for 2016, der først vedtages efter budgetvedtagelsen i Region Midtjylland. Op til folketingsvalget tidligere på året lovede partiet Venstre, at der i 2016 skulle prioriteres 2,4 mia. kr. til sundhedsområdet. I forbindelse med økonomiaftalen er der allerede prioriteret 1,5 mia. kr. til sundhedsområdet, hvilket

betyder, at der udestår prioriteringer til sundhedsområdet i stat, kommuner og regioner i 2016 på 0,9 mio. kr.

Der er en forventning om, at der i finansloven for 2016 bl.a. prioriteres midler til det medicinske område, til udfordringer med overbelægning og til en forbedring af hospitalernes overholdelse af udrednings- og behandlingsretten.

Efter vedtagelsen af finansloven for 2016 drøfter regionsrådet udmøntningen af de nye tiltag i finansloven.

Det bemærkes, at der i budget 2016 er afsat aktivitetspulje på 10 mio. kr.

I forliget om spareplanen blev det besluttet, at der efter indgåelse af økonomiaftalen for 2016 skulle tages stilling til finansiering af fire medicinske senge i Hospitalsenheden Horsens på i alt 3 mio. kr. – jævnfør besparelsen 1.3/1.4 Den medicinske kapacitet og modtagelse af akutte medicinske patienter i Hospitalsenhed Midt. Prioriteringen heraf indgår i regionsrådets drøftelse af udmøntningen af finansloven for 2016.

465 mio. kr. til kræft-, kroniker- og psykiatriområdet i 2016

I økonomiaftalen for 2016 er der yderligere afsat 465 mio. kr., der skal finansiere tidligere aftaler om satspulje for psykiatri og sundhedsstrategien "Jo før jo bedre" og tiltag på finansloven for 2015 vedrørende sundhed. Tiltagene dækker især kræft-, kroniker- og psykiatriområdet.

Oversigt over realvækst på 465 mio. kr.

Mio. kr.	I hele landet	I Region Midtjylland
Satspulje psykiatri	145	31
Finanslov 2015	50	11
Sundhedsstrategi – bloktilskud	141	30
Sundhedsstrategi – puljer mv.	129	27
I alt	465	99

I 2016 er der i regi af "Aftale om satspulje for 2015-2018" fra 2015 afsat 145 mio. kr. til mere kapacitet og højere kvalitet i psykiatrien. Region Midtjyllands bloktilskudsandel er på 31 mio. kr. I budget 2016 budgetteres der med pågældende løft i psykiatrien.

I finansloven for 2015 blev der afsat 50 mio. kr. i 2016 til at øge kapaciteten på medicinske og geriatriske sygehusafdelinger (sygdomme hos ældre) for at understøtte mere effektive patientforløb, korte hospitalsophold og bedre omsorg for de kronisk syge og ældre medicinske patienter. Beløbet for Region Midtjylland er 11 mio. kr.

I sundhedsstrategien "Jo før jo bedre" er der i 2016 på landsplan afsat 270 mio. kr. til initiativer vedrørende især kræft- og kronikerområdet. 129 mio. kr. er afsat som puljer, og 141 mio. kr. fordeles via bloktilskuddet. Region Midtjyllands andel af bloktilskuddet er på 30 mio. kr. i 2016.

Midler fra 2015

Der er samtidig yderligere midler fra 2015 til kræft-, kroniker-, og psykiatriområdet. Midlerne kommer ligeledes fra sundhedsstrategien "Jo før jo bedre", finansloven for 2015 og satspuljen for psykiatri fra juni 2015. Midlerne er forudsat udmøntet via bloktilskuddet i budget 2016, idet der ikke var puljer i 2015.

Der er tale om følgende midler til kræft-, kroniker-, og psykiatriområdet fra 2015:

Mio. kr.	I hele landet	I Region Midtjylland
Satspulje psykiatri	239	51
Finanslov 2015	50	11
Sundhedsstrategi	245	52
I alt	534	114

Udmøntningen af de afsatte midler for både 2015 og 2016 og forudsætningerne herfor forventes godkendt i Folketingets Finansudvalg primo september. Beløbene vil herefter blive udmøntet i forbindelse med 2. behandlingen af budget 2016.

1.2 Anlægsudgifter for sundhed

Region Midtjylland har en ambitiøs investeringsplan, der skal sikre effektiv drift, større patientsikkerhed og høj kvalitet i sundhedsvæsenet. Udover gennemførelsen af de tre kvalitetsfundsprojekter sikrer investeringsplanen en nødvendig modernisering og udbygning af regionshospitalet i Randers, Horsens, Silkeborg, etableringen af et psykiatrisk afsnit i Gødstrup og psykiatrisk center i DNU samt etableringen af Dansk Center for Partikelterapi på Aarhus Universitetshospital.

For at realisere investeringsplanen i 2016 og i de kommende år vil en videreførelse af den nuværende bloktilskudsfinansierede anlægsramme i 2016-2021 ikke være tilstrækkelig. Over de kommende år er der tale om stramme økonomiske rammer til finansiering af investeringsplanen. Derfor er det stadig nødvendigt i Region Midtjylland at finansiere en del driftsanskaffelser (medicoteknisk udstyr, IT mv.) på driftsbudgettet, og det er nødvendigt at finansiere dele af investeringsplanen gennem leasing. Eventuelle mindreforbrug i de kommende år skal helt eller delvist anvendes til indfrielse af leasinggæld med henblik på at reducere den fremtidige leasingforpligtigelse.

Anlægsniveauet for 2016 består af en bloktilskudsfinansieret anlægsramme på 2,0 mia. kr. Hertil kommer i 2016 og 2017 en satspuljefinansieret anlægsramme til psykiatrien på 300 mio. kr. i "Aftale om satspuljen for 2015-2018 til psykiatrien". Dermed er den samlede regionale anlægsramme for 2016 2,3 mia. kr.

Bruttoanlægsrammer i 2016 inkl. satspulje til psykiatri

Mio. kr.	Alle regioner	Region Midtjylland
Bruttoanlægsrammen i bloktilskud	2.000	490
Satspulje til psykiatri	300	
Anlægsindtægter	-75	-16

Det er aftalt imellem regionerne, at den samlede udgiftsramme på 2,3 mia. kr. fordeles efter bloktilskudsfordelingen.

Bruttoanlægsrammen i Region Midtjylland er på 490 mio. kr. Der er forudsat anlægsindtægter på 16 mio. kr. I investeringsplanen er forudsat en bruttoanlægsramme på 512 mio. kr. Der er således 22 mio. kr. mindre end forudsat på anlægsrammen.

Der er betydelig usikkerhed angående den regionale anlægsramme i de kommende år. Regeringen har tilkendegivet, at det samlede nationale investeringsniveau er for højt, hvorfor det kan forventes, at der kommer en væsentlig reduktion i regionernes årlige anlægsrammer (ekskl. kvalitetsfundsprojekterne).

Der er allerede et betydeligt pres for anlægsinvesteringer med den nuværende anlægsramme, og hvis regionernes anlægsrammer reduceres yderligere, kan investeringsplanen ikke leve op til ambitionerne om at sikre en effektiv drift, større patientsikkerhed og høj kvalitet i sundhedsvæsenet.

På baggrund af regeringens tilkendegivelser er der behov for at revurdere investeringsplanen med henblik på tilpasning til de nye forventninger om finansieringen.

Regionsrådet vil blive forelagt en revideret investeringsplan for 2016-2024 på møde 28. oktober 2015.

I 2016 er der med henblik på at fremme offentligt-privat samarbejde en deponeringsfritagelsespulje på 400 mio. kr. på landsplan, hvor der kan søges om dispensation fra deponeringsforpligtigheden i lånebekendtgørelsen. Region Midtjylland har planer om at søge puljen for flytningen af psykiatrien til Skejby. Der er i forvejen givet delvis deponeringsfritagelse til psykiatrien i Skejby, men der resterer deponeringsfritagelse for 505 mio. kr. Der ansøges for 2016 og de kommende år om deponeringsfritagelse på 505 mio. kr.

I økonomiaftalen for 2016 mellem regeringen og Danske Regioner er der skønnet et afløb på kvalitetsfondsbyggerierne på samlet set 4,9 mia. kr. i 2016. Region Midtjylland har i forlængelse heraf budgetteret med et afløb i 2016 på udgifter til kvalitetsfondsbyggerier på 2.145 mio. kr. Dette beløb er 115 mio. kr. lavere end hvad regionen tidligere har forudsat af afløb i 2016. Reduktionen skal ses i lyset af, at der erfaringsmæssigt sker forsinkelser på nogle af kvalitetsfondsprojekterne, hvormed det samlede afløb reduceres. Der er dog samtidig med økonomiaftalen for 2016 "lagt vægt på, at kvalitetsfondsbyggeriet fortsat realiseres i overensstemmelse med indgåede kontrakter og planer".

Budget 2016 for kvalitetsfondsprojekter

Mio. kr.	Alle regioner	Region Midtjylland
Forudsat anlægsramme til kvalitetsfondsprojekter	5.130	2.260
Anlægsramme til kvalitetsfondsprojekterne i økonomiaftalen	4.900	2.145
Rammerreduktion	230	115

I 2016 er der i Region Midtjylland en egenfinansiering af kvalitetsfondsprojekterne på 232 mio. kr. Det resterende finansieres af statsligt tilskud samt lånefinansiering.

1.3 Omprioriteringsbidrag og produktivetsbidrag

I økonomiaftalen 2016 er der aftalt et omprioriteringsbidrag på 1 % på administrationen svarende på landsplan til 60 mio. kr. og for Region Midtjylland 13 mio. kr. Omprioriteringsbidraget på administrationen tilbageføres til sundhedsområdet.

Det bemærkes, at der i spareplan 2015 – 2019 er besparelser på administrationen på i alt 54 mio. kr. i 2016.

De somatiske hospitaler skal med økonomiaftalen for 2016 levere en produktivetsforbedring på 2 %.

1.4 Budgetforslag for Sundhed

Forslaget til budget 2016 er udarbejdet efter de samme principper som i foregående år. Fremgangsmåden er, at budget 2015 korrigeres for engangsudgifter og – indtægter, diverse tillægsbevillinger og bevillingsflytninger, som er vedtaget af regionsrådet og som videreføres i 2016, samt administrationens budgetneutrale omplaceringer. Efter en p/l-regulering opstår det tekniske budget. Spareplan 2015-2019 er udmøntet i det tekniske budget.

Forslag til budget 2016 fremgår af kolonnen yderst til højre i efterfølgende tabel.

Forslag til budget 2016 for sundhedsområdet

Mio. kr. i 2016-pl	Teknisk budget for 2016	Økonomi-aftale	Anvendelse af råderum fra realvækst	Forslag til budget for 2016
A. Finansiering				
i) Statsligt bloktilskud	-18.881,7	-224,0	8,7	-19.097,0
ii) Statsligt aktivitetsbidrag	-285,5			-285,5
iii) Kommunalt aktivitetsbidrag	-4.169,5		-2,0	-4.171,5
iv) Kompensationsordning vedr. ny lovgivning om kommunal medfinansiering	-81,0			-81,0
v) Tekniske reguleringer			6,0	6,0
Finansiering i alt	-23.417,7	-224,0	12,7	-23.629,0
B. Nettodriftsudgifter				
<u>Sundhed</u>				
- Somatiske hospitaler	12.885,5		9,3	12.894,8
- Fælles udgifter/indtægter	2.337,7		30,0	2.367,7
- Psykiatri	1.708,9			1.708,9
- Præhospitalet	817,9			817,9
- Praksissektoren m.v.	3.223,3		5,0	3.228,3
- Tilskudsmedicin	1.310,8			1.310,8
- Sundhedsadministration	95,3			95,3
Difference i realvækst	0,0	85,0	-85,0	0,0
Spareplan	-167,0	139,0	28,0	0,0
Sundhed i alt	22.212,4	224,0	-12,7	22.423,7
<u>Øvrig</u>				
- Andel af fælles formål og administration	527,4			527,4
Nettodriftsudgifter i alt	22.739,8	224,0	-12,7	22.951,1
C. Anlægsudgifter				
- Hensættelser til kvalitetsfondsprojekter	231,5			231,5
- Brutto anlægsramme	490,5			490,5
- Brutto anlægsindtægter	-16,0			-16,0
- Finansiering fra satspulje	-31,0			-31,0
Anlægsudgifter i alt	675,1	0,0	0,0	675,1
D. Drifts- og anlægsudgifter i alt	23.414,8	224,0	-12,7	23.626,1
E. Finansielle poster				
i) Andel af nettorente	53,6			53,6
ii) Andel af afdrag på lån	261,1			261,1
Finansielle poster i alt	314,7	0,0	0,0	314,7
F. Årets resultat (A+D-E)	311,9	0,0	0,0	311,9
G. Låneoptag				
i) Lån til refinansiering af afdrag	138,6			138,6
ii) Lån til anlæg				0,0
Låneoptag i alt	138,6	0,0	0,0	138,6
Henlæggelse til/træk på kassen (F+G)		0,0	0,0	173,3

Finansiering

I budget 2016 er der en realvækst på 224 mio. kr. til at håndtere stigende medicinudgifter og øget efterspørgsel på sundhedsydelser.

Som følge af genberegningen af fordelingskriterierne for bloktilskud og kommunal medfinansiering reduceres bloktilskuddet med 8,7 mio. kr. og den kommunale medfinansiering

stiger med 2 mio. kr. Derudover reduceres finansieringen med 6 mio. kr. på grund af regionens medfinansiering af IT, digitalisering mv.

Region Midtjylland har i 2016 en samlet finansiering af sundhedsområdet på 23.629,0 mio. kr.

Nettodriftsudgifter

Under nettodriftsudgifterne er der i budget 2016 udmøntet realvækst til de følgende somatiske hospitaler:

- 8 mio. kr. til Aarhus Universitetshospital til opstart af Dansk Center for Partikelterapi.
- 1 mio. kr. til Regionshospitalet Randers til opretholdelse af røntgenfunktion på Akutklinikken i Grenaa.
- 0,3 mio. kr. til Hospitalsenheden Horsens til en styrkelse af det pædiatriske set-up

I alt 9,3 mio. kr. i budget 2016

Der er en reservepulje til hospitalsmedicin på 30 mio. kr.

Praksisområdet er tilført 5 mio. kr. af realvæksten.

28 mio. kr. af realvæksten er anvendt til ubalancen fra spareplanen på 28 mio. kr. i 2016.

Region Midtjylland har i budget 2016 nettodriftsudgifter på i alt 22.951,1 mio. kr.

Anlægsudgifter

I budget 2016 er der hensættelser til kvalitetsfondsprojekter på i alt 231,5 mio. kr.

I budget 2016 er bruttoanlægsrammen 490,5 mio. kr.

Der er budgetteret med bruttoanlægsindtægter på 16 mio. kr. og finansiering på 31 mio. kr. fra satspuljen fra 2015 - "Aftale om satspuljen for 2015-2018 til psykiatrien".

Finansielle poster, låneoptag og henlæggelse til/træk på kassen

Det forudsættes i budget 2016, at nettorentudgifterne for sundhedsområdet er på 53,6 mio. kr.

Det forudsættes i budget 2016, at der afdrages på lån på sundhedsområdet for i alt 261,1 mio. kr. og at regionen får lån til refinansiering af afdrag på 138,6 mio. kr.

Forslag til budget 2016 på sundhedsområdet medfører, at der er et kassetræk på i alt 173,3 mio. kr.

1.5 Opfølgning på analyse af radiologien

På mødet i regionsrådet 3. december 2013 blev det besluttet at udmønte 15,95 mio. kr. fra besparelsen i forbindelse med radiologianalysen til at styrke kapaciteten på MR-området, samt etablere et regionalt samarbejde om beskrivelser af MR-scanninger. Styrkelsen af kapaciteten er sket i form af en række meraktivitetsprojekter vedr. MR-scanninger, hvor der er i 2014 og 2015 har været afsat en pulje på 13,619 mio. kr. til formålet. De resterende 2,33 mio. kr. blev

udmøntet til Aarhus Universitetshospital i 2014 og 2015 til etableringen af en bagstopperfunktion vedr. beskrivelser af scanninger.

Det blev besluttet, at der i forbindelse med budgetlægningen for 2016 vil blive foretaget en vurdering af det fortsatte behov for modellen. Antallet af MR-scanninger er fortsat i vækst og for at kunne følge med den stigende efterspørgsel, vurderer administrationen, at der fortsat er behov for modellen. Regionsrådet vil derfor blive forelagt et beslutningsgrundlag i efteråret 2015 med den konkrete udmøntning af puljen i 2016 og frem.

2. Forslag til budget 2016 for Regional Udvikling

For Regional Udvikling indebærer økonomiaftalen en samlet nettoramme på 622,1 mio. kr. inkl. p/l (pris- og lønfremskrivning).

I økonomiaftalen for 2016 er der aftalt et omprioriteringsbidrag på 1 % svarende til -6,0 mio. kr. Som følge heraf er bloktilskuddet til Regional Udvikling reduceret med et tilsvarende beløb. Som følge af for højt fastsat p/l i budget 2015, modregnes Regional Udvikling i 2016 med et negativt p/l-rul på 6,0 mio. kr. Endelig er der en række øvrige ændringer på netto -0,6 mio. kr. (Heri indgår bl.a. en ændring i bloktilskudskriterierne på ca. 0,8 mio. kr.)

Realvækst og omplaceringer i Regional Udvikling fra budget 2015 til budget 2016

Udgifter Mio. kr. 2016-p/l	Realvækst og omplaceringer
A. Tekniske budgetramme 2016*	634,9
B. Økonomiaftale, Lov- og cirkulæreprogram mv.	-12,7
Konsekvens af p/l-rul	-6,0
Øvrige ændringer (inkl. Bloktilskudskriterier)	-0,8
Omprioriteringsbidrag	-5,0
C. Regional Udvikling i alt 2016	622,1

* Teknisk budgetramme 2016 svarende til vedtaget budget 2015 tillagt p/l-reguleringen for 2016

Finansieringen af Regional Udviklings ramme på 622,1 mio. kr. består af statsligt bloktilskud på 455,8 mio. kr. og en kommunalt udviklingsbidrag på 166,3 mio. kr. baseret på tilskud på 129 kr. pr indbygger i regionen.

Satsen for kommunalt udviklingsbidrag på det regionale udviklingsbidrag fastholdes uændret i forhold til 2015 dog reguleret for pris- og lønstigninger.

I budgetforslagets rammer er der en budgetreduktion vedr. negativt p/l-rul samt 1 % omprioriteringsbidrag. Begge er indarbejdet som en reduktion af de enkelte bevillinger. Herudover er der indarbejdet interne omprioriteringer for samlet 6,7 mio. kr. således at Kollektiv Trafiks andel af p/l-rul, 1 % omprioriteringsbidrag samt øvrige ændringer finansieres af områdets øvrige bevillinger.

Effektivisering af administrationsomkostningerne

Regional Udvikling har, i lighed de øvrige administrative enheder, indarbejdet et effektiviseringskrav på 5 % i 2016 samt et produktivitetskrav på 2 % pr. år i 2016 og i overslagsårene 2017-2019.

Spareplanen på 5,4 mio. kr. tilføres Kollektiv Trafik.

Hertil kommer effekten af besparelser på Fælles formål og administration, som forventedes at reducere Regional Udviklings andel med ca. 0,6 mio. kr. Det skal dog bemærkes, at andre ændringer i forbindelse med Spareplan 2015-2016, som eksempelvis forhøjelsen af budgettet til de centralt budgetterede tjenestemandspensioner, samtidig forøger andelen af Fælles formål og administration for Regional Udvikling.

Budgetforslag for Regional Udvikling

Nedenstående tabel viser forslag til budget 2016 inkl. fordelingen af negativt p/l-rul, spareplanen på regional udviklings administration, 1 % omprioriteringsbidrag og øvrige ændringer (bloktilskud og andre ændringer).

Budgetforslag Regional Udvikling i mio. kr.

Bevilling (mio. kr.)	Budget 2015	p/l-reg 2016	Teknisk budget 2016	bloktils.					Budget 2016
				p/l-rul	omprior. bidrag	+ andre ændr.	Interne omprior.	spare- plan	
Kollektiv Trafik	313,9	7,8	321,7	-3,3	-3,1	-0,3	6,7	5,4	327,1
Erhvervsudvikling	124,5	3,1	127,6	-1,3	-1,2	-0,1	-3,4	-1,5	120,1
Miljø	41,5	1,0	42,5	-0,4	-0,4	0,0	-1,1	-1,0	39,5
Udviklingsaktiviteter	45,1	1,1	46,2	-0,5	-0,4	0,0	-1,2	-1,3	42,7
Regional Udvikling i øvrigt	2,6	0,1	2,6	0,0	0,0	-0,1	-0,1		2,4
Adm.	79,0	1,2	80,2	-0,5	-0,8	-0,1	-0,9	-1,6	76,4
RU i alt	606,6	14,2	620,9	-6,0	-6,0	-0,8	0,0	0,0	608,1
Fælles formål og adm.	13,6		14,0						14,0
Regional Udvikling samlet	620,2		634,9						622,1

Udfordringer på Regional Udvikling

Kollektiv Trafik

Bestillerbidraget til Midttrafik indeholder et statsligt investeringstilskud på 12 mio. kr. (netto).

Omlægning af statsligt investeringstilskud til bloktilskud

Det har tidligere været forudsat, at bloktilskuddet til Region Midtjylland skal øges med omkring 10 mio. kr. som følge af omlægning af statsligt investeringstilskud vedrørende privatbanerne.

I forbindelse med økonomiaftalen blev det besluttet at udskyde en mulig ændring af tilskuddet.

Bestillerbidraget til Midttrafik

Midttrafiks høringsbudget er 7,4 mio. kr. højere end den foreslåede budget 2016 ramme Region Midtjylland har afsat til bestillerbidraget.

Kollektiv trafik (netto i mio. kr.)	2016
Bestillerbidrag til Midttrafik	303,5
Bidrag til Aarhus Letbane	14,8
Tjenestemandspensioner på privatbanerne	8,8
I alt til Kollektiv Trafik	327,1

Udgifterne til den kollektive trafik er under pres. Midttrafik har i deres høringsbudget peget på følgende udfordringer:

- Stigende udgifter til billetsamarbejdet med togoperatørerne (bus-tog samarbejdet), som er vendt fra balance til en nettoudgift.
- Øgede udgifter til rejsekortet som følge af dels "årsregnskabsmodellen", som er en ny afgiftsmodel til finansiering af rejsekortets driftsudgifter, indført på statsligt initiativ.

Der er her tale om en permanent merudgift. Herudover har Midttrafik undervurderet udstyrsbehovet, hvilket i 2016 medfører en engangsudgift.

- Endelig er der udgifter i forbindelse med ophævelsen af DSB's kontrakt med Odderbanen og udbetaling af scrap-værdi for investeringer foretaget i værkstedet.
- Der forventes indarbejdet udgifter til et nyt lån til finansiering af voldgiftssagen vedr. spormodernisering på Odderbanen.

Aarhus letbane

Forberedelse af letbanedriften er en udfordring i 2016 og frem mod åbningen i maj 2017 og forventet fuld drift fra oktober 2017. I forberedelsesfasen er der omkostninger til letbaneoperatørens uddannelse og oplæring af personale, og øvrig etablering. I samme periode skal der opretholdes passagerdrift på Odder- og Grenaabanen, som fra september 2016 udføres med buserstatningskørsel. Region Midtjylland modtager kompensation for Grenaabanedriften fra staten.

3. Forslag til budget 2016 for Socialområdet

Budgetlægning for socialområdet er grundlæggende baseret på indholdet af Rammeaftalen, som indgås mellem regionen og de 19 kommuner. Rammeaftalen fastlægger dels det forventede omfang af kommunernes benyttelse af de regionale tilbud og dels takststrukturen for de enkelte tilbud.

3.1 Status for arbejdet med udarbejdelse af Rammeaftale 2016

Rammeaftalen 2016 består dels af en Udviklingsstrategi, hvori behovet for pladser og faglig udvikling af tilbuddene indgår, dels af en Styringsaftale, som fastlægger principperne for økonomi- og kapacitetsudviklingen. Styringsaftalen skal godkendes af kommunalbestyrelser og regionsrådet senest 15. oktober 2015.

I Rammeaftale 2016 er det besluttet, at der i perioden 2016 - 2018 skal foretages en samlet reduktion af taksterne på minimum 3 % i perioden. Takstreduktionerne vil umiddelbart medføre et indtægtstab for de regionale sociale tilbud på omkring 30 mio. kr. Der skal derfor gennemføres omkostningsreduktioner, som kan imødegå indtægtstabets frem mod 2018. Der vil i den forbindelse blive prioriteret tiltag, der er så skånsomme som muligt for kerneopgaverne.

3.2 Status for den kommunale overtagelse af sociale tilbud fra 2016

Der er ingen kommuner, der har ønsket at overtage sociale tilbud i 2016.

4. Forslag til budget 2016 for Fælles formål og administration

Budget 2016 for Fælles formål og administration er på 561,1 mio. kr. Budgettet skal fordeles mellem de tre finansieringskredsløb. Fordelingen sker ud fra en model, hvor bidraget fra socialområdet fastlægges via Styringsaftalen, og der sker en fordeling af de resterende udgifter mellem Sundhed og Regional Udvikling.

Tabellen nedenfor viser forslag til budgetramme for Fælles formål og administration.

Budget 2016 for Fælles formål og administration

<i>Nettodriftsudgifter (1.000 kr.)</i>	Budget 2015 (2016 pl)	Budgetforslag 2016 (2016 pl)
I alt	554.329	561.065

Budgettet til Fælles formål og administration stiger med 6,7 mio. kr. fra budget 2015 til budget 2016. Dette skyldes primært overførsler fra tidligere år, omplaceringer mellem sektorer samt Spareplan 2015 - 2019.

5. Forslag til budget 2016 for Finansielle poster

Fordelingen af regionens nettorenteudgifter og afdrag til regionens langfristede gæld er vist i tabellen nedenfor. Den langfristede gæld udgør primo 2016 ca. 5,5 mia. kr.

Fordeling af nettorenteudgifter og afdrag på regionens langfristede gæld i 2016

Mio. kr.	Afdrag	Nettorenter
Socialområdet	22,8	7,7
Regional Udvikling	8,3	1,3
Sundhedsområdet	261,1	53,5
I alt	292,2	62,5

Der er forudsat følgende:

- At socialområdet via takstbetalingen afholder udgifter til afdrag på 22,8 mio. kr. og nettorenteudgifter for 7,7 mio. kr.
- At Regional Udvikling og sundhedsområdets andel af udgifter til afdrag og renter finansieres af bloktilskud, lån til refinansiering samt af likviditet.

Det er aftalt i økonomiaftalen, at der i 2016 er en pulje til refinansiering af afdrag på 650 mio. kr. Puljen udmøntes på baggrund af ansøgning. Region Midtjylland søger fuld finansiering til afdrag. Andre regioner vil dog ligeledes søge fuld finansiering af deres afdrag, og med afsæt i regionernes nogenlunde ensartede likviditet forventes en fordeling der ligger sig op af bloktilskudsfordelingsnøglen for sundhed. Region Midtjyllands andel vil i så fald være 138,6 mio. kr.

Omkring 57 % af regionens langfristede gæld er variabelt forrentet. Den variable rente er historisk lav. Den gennemsnitlige variable rente for Region Midtjyllands låneportefølje er i august 2015 0,02 %. Der har i 2015 været eksempler på negativ rente, dvs. regionen har modtaget rentebetaling for at låne penge. Det forventes at renteniveauet fortsat vil være lavt de kommende år. For at imødegå eventuelle udsving i renteniveauet er der i renteudgifterne for 2016 indarbejdet, at de variabelt forrentede lån kan stige med 0,5 procentpoint i forhold til renteniveauet i august 2015.

I forslag til budget 2016 er der et træk på likviditeten på i alt 173 mio. kr. Likviditetstrækket kommer af to forhold. Region Midtjylland får ikke finansiering til renter og afdrag for 140 mio. kr., og der er samtidig en likviditetsfinansiering af anlægsbudgettet på 33 mio. kr.

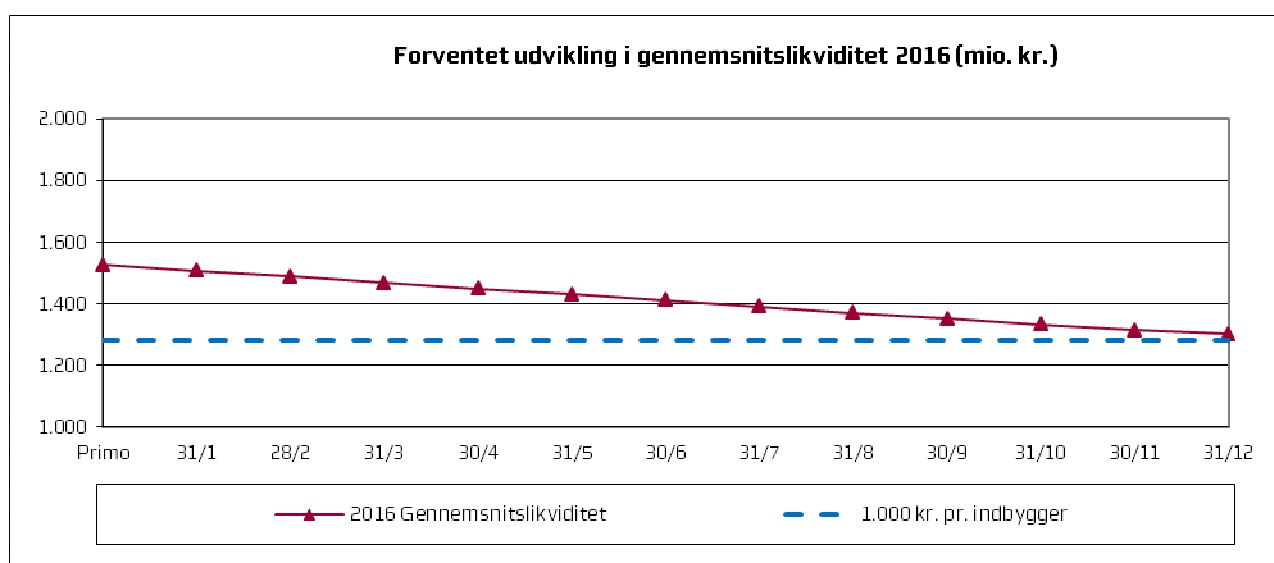
Fra ministeriel side har der i de seneste år været fokus på regionernes likviditet. Der er et konkret fokus på, at regionerne især finansierer afdrag på lån med likviditet.

6. Likviditet i 2016

Der benyttes en bogføringsmodel til at simulere den fremtidige udvikling i likviditeten, der tager udgangspunkt i bogføringsmønstre fordelt på løn, bloktilskud, kommunale betalinger, nære sundhedstilbud, anlæg, rente, lån og øvrige udgifter.

Ud over forbrugsmønstre hen over året afhænger regionens likviditet af låneadgang til refinansiering af afdrag, jfr. afsnit 5 om finansielle poster, samt generelt tidspunktet for optagelse af lån samt statens betalingsprofil for satspuljemidler og kvalitetsfondsmidler.

I efterfølgende graf er udviklingen i den gennemsnitlige likviditet i 2016.

Ved udgangen af 2016 forventes gennemsnitslikviditeten at være omkring 1.300 mio. kr. I det omfang der overføres uforbrugte anlægsmidler ud af året, vil likviditeten påvirkes positivt.

Budgetloven medfører, at Social- og Indenrigsministeriet kan iværksætte ekstraordinære økonomiske opfølgninger, hvis en regions gennemsnitlige likviditet opgjort efter kassekreditreglen falder til under 1.000 kr. pr. indbygger. Skønnet for Region Midtjyllands indbyggertal primo 2016 kommer sammen med aktstykket og er derfor ikke kendt endnu. Anvendes Danmarks Statistiks seneste befolkningsfremskrivning for 2016 vil grænsen imidlertid være 1.289,1 mio. kr. Det forventes dermed, at regionen i 2016 vil holde sig over grænsen på de 1.000 kr. pr. indbygger.

7. Budgetlov og ændring om lov om regionernes finansiering

Vedtagelsen af budgetloven betyder, at der stilles større krav til en præcis, valid og koordineret økonomistyring i regionerne. Det er et grundlæggende krav, at regionerne under ét overholder de aftalte udgiftsrammer fra økonomiaftalen mellem regeringen og Danske Regioner på sundhedsområdet og på det regionale område.

En vigtig del af budgetloven er indførelsen af sanktioner i forbindelse med budgetlægningen såvel som regnskabsaflæggelsen. Oversigten nedenfor viser sanktionerne for henholdsvis budget og regnskab.

Oversigt over sanktioner for budget og regnskab på sundhedsområdet

		Sanktion	Udmøntning af sanktion
Drift	Budget	Ja. 1 mia. kr. af bloktilskuddet er betinget af overholdelse af aftalte rammer	Økonomi- og indenrigsministeren beslutter om sanktion er individuel eller kollektiv
	Regnskab	Ja. Bloktilskuddet reduceres med forskellen mellem budget og regnskab, hvis regnskabet er højere end budgettet	60 % af sanktionen er individuel og 40 % af sanktionen er kollektiv
Anlæg	Budget	Finansministeren har mulighed for at fastsætte et udgiftsloft. 0,5 mia. kr. af bloktilskuddet udbetales kun, hvis de aftalte rammer overholdes	Sanktionen er kollektiv
	Regnskab	Nej	Ingen sanktion

Der er følgende budgetlofter i Region Midtjylland i 2016:

- Der er et loft på nettodriftsudgifterne til sundhedsområdet på 22.951 mio. kr.
- Der er et loft på nettodriftsudgifterne til Regional Udvikling på 622 mio. kr.

I 2016 er anlægsbudgettet loftbelagt jf. økonomiaftalen. Region Midtjyllands andel er på 490 mio. kr. i 2016.

8. Tidsplan for den videre behandling af budget 2016

Nedenfor er tidsplanen for den videre politiske behandling af budget 2016.

Tidsplan for den politiske behandling af budget 2016

Dato	Aktivitet
24. august	Orientering af regionsrådet om Økonomiaftalen 2016 (temamødet)
31. august	Kontaktudvalget drøfter fastsættelsen af det kommunale udviklingsbidrag på det regionale udviklingsområde
2. september	Forretningsudvalget 1. behandler forslag til budget 2016
7. september	Regionsrådet 1. behandler forslag til budget 2016
7. september	Budgetforligsdokumentation
22. september	Forretningsudvalget 2. behandler forslag til budget 2016, herunder eventuelle ændringsforslag
30. september	Regionsrådet 2. behandler forslag til budget 2016, herunder eventuelle ændringsforslag

Sideløbende med den politiske behandling vil regionens ledelse være i dialog med medarbejderne via MED-systemet. Tidsplanen herfor er vist nedenfor.

Tidsplan for dialog og inddragelse af MED-systemet

Dato	Aktivitet
25. august	Ekstraordinært RMU-møde Orientering af RMU om Økonomiaftalen 2016 Medarbejdersiden kan evt. vælge at komme med en udtalelse
27. august	Forslag til budget 2016 (materiale til forretningsudvalgets 1. behandling) fremsendes til ledelsesområderne samtidigt med udsendelsen til forretningsudvalget med henblik på drøftelse i HovedMED-udvalgene og eventuel afgivelse af høringsvar.
3. september	Frist for høringsvar fra HMU'erne hvis høringsvarene skal nå at komme med inden budgetdrøftelserne 7. september. Alternativt vil HMU-høringsvar, som ikke foreligger 3. september, blive forelagt inden 2. behandlingen 22./30. september i Forretningsudvalg og Regionsråd.
4. september	Frist for medarbejdersiden i RMU for en eventuel udtalelse før budgetforligsdokumentation
9. september	Frist for eventuelle høringsvar fra HMU'erne, som ikke kunne nå at blive fremsendt 3. september dvs. inden 1. behandling af budget 2016 i regionsrådet og de efterfølgende budgetforligsdokumentation 7. september (jf. ovenfor).
20. oktober	RMU afholder fællesmøde med forretningsudvalget om blandt andet det vedtagne budget 2016